

انسان کامل

از آیت الله العظمیٰ امام خمینی (س)

نرگس موحدی

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرستویی

یادداشت

موضوع

شماره اف

رده‌بندی کنگره

رده‌بندی دب

شماره کتابشناسی ملی

کد / م ۸۴۶

: موحدی، نرگس، ۱۳۵۶ -

: انسان کامل از دیدگاه ابن عربی و امام خمینی(س) / نرگس موحدی.

: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۹۲.

: ۲۲۷ ص.

: 978 - 964 - 212 - 307 - 0

: فیبا

: کتابنامه: ص. ۲۲۳ - ۲۲۷؛ همچنین بصورت زیرنویس.

: خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. --

نظریه درباره انسان (عرفان) / ابن عربی، محمدبن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ ق. -- نظریه درباره

انسان (عرفان) / انسان (عرفان) / انسان (اسلام).

: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، دفترم. مؤسسه چاپ و نشر عروج.

: ۸۴ الف ۷۸۷ الف / ۵ / ۱۵۷۴ DSR

: ۹۵۵ / - ۸۴۲

۳۱۷۲۱۸۷

مؤسسه چاپ و نشر عروج

انسان کامل از دیدگاه ابن عربی و امام خمینی(س)

نویسنده: نرگس موحدی

ناشر: چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س))

چاپ اول: ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

• خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخررازی، فروشگاه مرکزی، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۳ - دورنگار: ۵ - ۶۶۱

• خیابان انقلاب، تقاطع حافظ، فروشگاه شماره ۱، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: • خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، فروشگاه شماره ۲، تلفن: ۶۶۹۵۵۷۳۷

• حرم مطهر حضرت امام خمینی(س)، ضلع شمالی، فروشگاه شماره ۳، تلفن: ۵۵۲۰۳۸۰۱

• کلیه نمایندگیهای فروش در استانها

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

فهرست مطالب

مقدمه ناشر ا

مقدمه مؤلف ج

بخش اول: کلیات

تبیین موضوع ۳

اهمیت بحث ۵

تاریخچه بحث ۷

پرسش‌های تحقیقاتی ۹

واژگان کلیدی ۱۰

بخش دوم: هستی‌شناسی انسان کامل

فصل اول: حقیقت انسان کامل ۱۲

تعریف انسان ۱۳

مظهریت و جامعیت اسماء ۱۹

انسان کامل مرآت تجلیات ذاتی و اسمائی ۲۱

۲۲	 عبادت و معرفت در انسان کامل
۲۷	 انسان کامل جان جهان
۲۸	 سریان در همه ماسوی الله
۲۹	 انسان صورت حق
۳۰	 مرتبه انسان
۳۲	 انسان کامل محل نقوش الهی
۳۵	 فصل سوم: خیریت وجود انسان کامل
۳۷	 آئینه هم مدای
۳۸	 انسان کامل مقدر کائنات: عدالت اسماء
۳۹	 انسان کامل واسطه فیض الهی
۴۱	 خزانه دار عالم
۴۵	 فصل سوم: حضرات خمس و نگاه انسان کامل
۴۷	 حضرت اول
۴۹	 حضرت دوم
۵۰	 حضرت سوم
۵۰	 حضرت چهارم
۵۱	 حضرت پنجم

بخش سوم: انسان کامل در نگاه ابن عربی

۵۹	 فصل اول: ویژگی‌ها و تعریف انسان کامل
۶۰	 ۱. آغاز آفرینش انسان

۲.	انسان کامل هدف آفرینش.....	۶۲
۳.	تسمیه انسان.....	۶۳
۴.	معنای انسان کامل.....	۶۶
۵.	انسان کامل نه انسان حیوانی.....	۶۹
	انسان کامل چشم الهی.....	۷۲
	انسان کامل کمال آفرینش.....	۷۴
	انسان کامل توحید.....	۷۷
	انسان کامل روح و باطن.....	۷۹
	انسان مجمع اصداف.....	۸۱
	انسان غایت الغایات.....	۸۱
	فصل دوم: رابطه انسان کامل با عالم بزرگ و کوچک.....	۸۳
	انسان کامل عالم صغیر.....	۸۵
	فصل سوم: انسان کامل جامع جمیع اسماء و صفات الهی.....	۹۱
	انسان مجلای همه اسماء الله.....	۹۱
	جامعیت.....	۹۷
	فصل چهارم: ولایت تکوینی انسان کامل.....	۹۹
	معنای نبی.....	۹۹
	واسطه فیض.....	۱۰۰
	انسان کامل مایه حفظ دنیا.....	۱۰۴
	خزینه داری ولی.....	۱۰۵

۱۰۶.....	سریان ولایت در وجود
۱۰۷.....	فصل پنجم: حقیقت محمدیه
۱۰۸.....	عقل اول و حقیقت محمدیه
۱۰۹.....	حضرت ختمی مرتبت علیه السلام و حقیقت محمدیه
۱۱۰.....	واسطه ظهور خیرات و برکات و واسطه ظهور کثرات
۱۱۱.....	خاتم عالم
۱۱۳.....	فصل ششم: مصداق انسان کامل
۱۱۴.....	تقسیم ولایت
۱۱۵.....	نسبت ولایت و سالار نبوت به یکدیگر
۱۲۰.....	مصادق خاتم ولایت
۱۲۵.....	خاتم اولیاء بودن ابن عربی
۱۲۷.....	نظریه استاد آشتیانی در جمع طلب

بخش چهارم: انسان کامل در عرفانی امام

۱۳۳.....	فصل اول: تعریف انسان کامل
۱۳۳.....	انسان کامل مظهر اسم الله اعظم
۱۳۹.....	اول و آخر بودن انسان کامل
۱۴۰.....	فصل دوم: انسان کامل در عوالم پنج گانه
۱۵۱.....	فصل سوم: انسان کامل کون جامع
۱۵۸.....	خلیفه خدا در ظهور به مرتبه جامعیت
۱۵۹.....	ویژگی های انسان کامل و کلمه تامه

۱۶۰	مثل اعلای حق تعالی
۱۶۳	فصل چهارم: ولایت انسان کامل در نظام تکوین و تشریع
۱۶۴	معنای ولایت چیست؟
۱۷۶	انسان کامل واسطه فیض در قوس صعود و نزول
۱۸۵	فصل پنجم: حقیقت محمدیه و مصداق اتم انسان کامل
۱۹۰	ورگهای حقیقت محمدیه
۱۹۱	مصادقات سلسله کامل
۱۹۷	فصل ششم: رابطه عالم صغیر با عالم کبیر
۱۹۹	انسان کامل نسخه عالم
۲۰۰	انسان، جامع عالم کبیر

بخش پنجم: نگاهی تطبیقی به نظریه ابن عربی و امام خمینی

۲۰۵	حقیقت انسان کامل
۲۰۷	ضرورت و جایگاه انسان کامل در نظام هستی
۲۱۱	مقام خلافت و استجماع اسماء الهیه
۲۱۲	رابطه انسان کامل با مشیت الهیه (حقیقت علویه و محمدیه)
۲۱۴	ولایت تکوینی و تشریعی انسان کامل
۲۱۹	مصداق انسان کامل
۲۲۳	کتابنامه

مقدمه

معرفت کلامی در این باب است که جان و جامعه انسانی به پس کسیر دیگرگون می‌شود.

از آغاز خلقت انسان تاکنون تمام تلاش‌ها و مجاهدت‌های علمی و تحقیقاتی او، جهت نیل به قله معرفت و شناخت عالم و آدم بوده و هر علمی گوشه‌ای از این گستره وسیع را مورد مذاقه قرار داده است.

در این میان دانش «عرفان» از جایگاه والا و متعالی منحصر به فردی برخوردار است. غیر از عرفان عملی که در اهداف و رسالت مشابیهت زیادی با اخلاق دارد، عرفان نظری رسالت خود را شناختن حقیقت هستی می‌داند که آن منحصر در وجود حق تعالی است و از این نظر و جلوه آن ذات متعالی می‌باشد.

بر همین اساس موضوع عرفان نظری «ذات حضرت حق» و «انسان کامل» است.

اهمیت بحث از انسان کامل به خاطر آن است که او مظهر تمامی اسماء و صفات حق تعالی است و آئینه تمام نمای حق می‌باشد به

گونه‌ای که جمیع اسماء و صفات حق در او قابل مشاهده است.

ابن عربی شخصیت عرفانی بی‌همتایی در عالم اسلام است که نظریات و آثار فراوان او محوریت منحصر به فردی داشته و دارد و تمام کسانی که بعد از او آمده‌اند نظریات او را سرآمد این مباحث می‌دانند.

امام خمینی (س) که در جایگاه علمی بالایی قرار دارد، در عرصه عربی نیز برای مکان و درخشندگی خیره‌کننده‌ای می‌باشد و تعدادی از بهترین آثار و تألیفات ایشان به علم عرفان اختصاص یافته است و ایشان توجیه و متمم پژوهی‌های به آثار و نظریات ابن عربی داشته‌اند.

اثر پیش‌رو تلاش است تا خانم نرگس موحدی است که به بررسی تطبیقی انسان کامل از زاویه نگاه این دو عارف بزرگ اسلامی پرداخته است.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) ضمن تشکر از پژوهشگر ارجمند، نتیجه تلاش علمی ایشان را به شما خواننده گرامی تقدیم می‌دارد و امیدوار است عالمان و پژوهشگر عرصه عرفان، این مسأله و سایر مسائل عرفانی را به صورت مستقل و یا تا حد مورد بررسی و تحقیق قرار دهند.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)

دفتر قم

مقدمه مؤلف

کمال به معنای کمال‌گرایی از ویژگی‌های بارز انسان است. بشر همواره با بهرگیری از این ویژگی به دنبال شناخت مصادیق کمال و انسان‌های کامل و همچنین در پی کسب کمالات و حرکت به سوی کمال مضطرب بوده است.

در طی این مسیر، روش‌ها و تفکرات متفاوتی شکل گرفته و نحله‌های عرفانی متعددی در جهان پدید آمده‌اند که عموماً برگرفته از فرهنگ و مذهب آن مردم بوده است. در اسلام نیز عرفان و شناخت میسر سیر و سلوک، از اهمیت خاصی برخوردار است. و در کنار سایر علوم مانند کلام و فلسفه و فقه عرفان نظری نیز رشد یافته است.

به عبارت دیگر روش‌ها و نظرات عرفانی خاصی در سیر به عمل و نظر به وجود آمد و جویندگان راه حقیقت، علاوه بر مجاهدات فکری و عملی و ریاضت‌های شرعی، به چیش و مهندسی جهان در حوزه نظری و اندیشه پرداخته و همچنان که در طریقت پله‌های وصل را می‌پیمودند، استحکام و پشتوانه فکری مشهودات خود، افزودند. تا آن جا که علمی مدون به نام «عرفان نظری» شکل گرفت. ابن عربی را می‌توان تدوین کننده این علم به شمار آورد که آنچه خود شهود کرده بود و آن چه، قبل

از او گفته شده بود را به صورت علمی مشخص با اصول و قواعد و مبانی خاص شکل داد. فتوحات مکيه و فصوص الحکم دو کتاب مهم در عرفان نظری است که ابن عربی آن‌ها را تدوین نمود و شارحان بعد از او همواره به شرح و توضیح آن‌ها پرداختند.

مبنای بحث در این کتاب‌ها، مسأله توحید و پویبده این راه، یعنی انسان موحّد و کامل است. انسان کاملی که در تمامی عوالم حضور دارد و امام عوالم نیز در او حضور دارند و او وجود جمعی است و خلقت را یکجا بوجود آورده است و خلقت او از جمع تفرقه‌ها به وجود آمده است؛ یعنی از وجود به وجود و از هستی به هستی رسیده است.

در تفکر شیعه، انسان کامل جایگاه ویژه‌ای دارد؛ زیرا ائمه اطهار (علیهم‌السلام) را مصداق بارز انسان کامل می‌دانند. عارفی بزرگ همچون حضرت امام خمینی (س)، در ورود به بحث عرفان نظری، اگرچه مبانی عام را می‌پذیرد و عوالم پنج‌گانه عرفانی را برپایه‌ای داند؛ ولی مصداق و عظمت و جایگاه انسان کامل را بسی فراتر از عرفا، بیان می‌نماید.

در نوشتار حاضر سعی بر آن است تا انسان کامل را در نظرات ابن عربی معرفی شود و آن‌گاه نظرات و دیدگاه‌های بزرگ عارف شیعه حضرت امام خمینی (س) تبیین گردد و در نهایت در نگارش نتیجه، برتری و عمل تفکرات ایشان مشخص شود.

نرگس موحّدی